במדינה

העם

10% לכל

10% מתכננים ירידה, האינדכס קפץ כ־10%, ו־10% מוכנים למילחמת־אזרחים

נדמה כי מעולם לא היתה ה־מדינה שרוייה במצב מדכא יותר.

● סקר דעת־קהל גילה כי כ־10% של האוכלוסיה היהודית בארץ חושבים ברציגות על ירידה. נוסף על 700 אלף קרוביהם, הנמצאים כבר ז'רך־קבע בחו"ל.

● המדד קפץ ביותר מ־10%, ניפץ את כל האשליות על הבראה (ראה להלן).

● מן הגדה המערבית הסתננו לציבור ידיעות מחרידות על ה־מתרחש שם, כאשר חיילים מזוע־זעים החלו מספרים לבני־משפחו־תיהם ולידידיהם על הכאה המונית של התושבים, רעב בערים מוכות־העוצר, הגליות וטירטורים. באותה שעה התרחבו פעולות האוכלוסיה נגד המימשל הצבאי, בעיקר בצורת ידוי אבנים ובקבוקי־תבערה. ה־שינאה ההדדית הגיעה לממדים מחרידים — וברור כי המצב ימ־שיך להתדרדר.

● הידיעות על לידתן של מח־תרות מזויינות וצבאות פרטיים בארץ התגבשו והתבססו, ולראשונה החלו גם אנשים רציניים נותנים את דעתם לאפשרות של הפיכה ומילחמת־אחים מזויינת בישראל (ראה להלן). יתכן כי חוגי הקנאים הלאומניים הקיצוניים מקיפים עתה כ־10% של הציבור.

● בעקבות הצעת־חוק פרובו־קטיבית שנתקבלה בקריאה טרומית בכנסת (ראה עמודים 21—20) הישעה הנשיא אנוור אל־סאדאת את שיחות האוטונומיה הריקות־מתוכן. הפולמוס שהתפתח כתוצאה מכך בין שלוש הבירות העלה ל־ראשונה את האפשרות כי צפוייה סכנה ממשית לשלום הישראלי־מצרי, ושהוא עלול להתפוצץ כולו, אם לא יחול שינוי יסודי במצב.

כאשר חלק מאזרחי המדינה יושבים על המיזוודות, וחלק אחר יושבים על מצבורי־נשק — החזות אינה מעודדת.

הבשר החי

היה הורביץ — ואיננו עוד. הוא הלך בדרך כל ארליך

כמו ברק מן השמיים, ירדה הידיעה על המדינה. היא הרגה את יוקרתו של ייגאל הורביץ.

כאשר קיבל לידיו את תפקיד שר האוצר, נהנה מאמון רב. הוא הצטייר בדמות האיש הגס, היעיל, הארצי, היודע מה הוא עושה, ה־רופא הטוב המוכן לבצע את ה־ניתוח המכאיב אך המבריא.

בכישרון נדיר ליחסי־ציבור, הג־ביר הורביץ עצמו דימוי זה. הוא הבטיח „לחתוך בבשר החי", קרא לציבור „לשמור על הלירה שלו". הכלכלה היא עניין של בני־אדם. משום כך היא מורכבת לפחות ב־50% מפסיכולוגיה. הציבור הא־מין להורביץ והפסיק לקנות. המשק נכנס למשבר, בשוק השתרר פחד, מיפעלים רבים החלו להיאבק על חייהם מול ירידת הקניות והתייק־רות המימון.

הדבר הביא — יחד עם גורמים אחרים — להאטת קצב האינפלציה. להורביץ היה מה להראות: שיעור העלייה של מדד יוקר־המחייה („האינדכס") הצטמצם.

חזרה לאריליך. בשבוע ה־אחרון נהרס בניין־הקלפים הזה. גרמה לכך ידיעה של שורה אחת: המדד עלה בחודש אפריל ב־10.2%.

במכה אחת טוטאו כל האשליות מן הבמה. שיעור־העלייה חזר ל־גובה המסחרר של ימי ארליך.

היתה זאת תזכורת לכך שהכל־כלה אינה רק עניין של יחסי־ציבור. פועלים בה גם גורמים כלכליים, שאי־אפשר לשנותם ב־הבל־פה, בנאומים ובאימרות־שפר.

החל בשבוע זה תפעל הפסיכו־לוגיה, קרוב לוודאי, בכיוון הפוך. אחרי שהציבור „שמר על הלירה שלו" וגרם למשבר־קניות, יתחיל בולמוס הפוך. איש לא ירצה לש־מור על לירה, המאבדת בכל יום שליש האחוז של ערכה. תתחיל שוב קדחת של קניות, והסיסמה תהיה „אכול ושתה כי מחר נמות".

כך, באמצע מאי 1980, נסתיימה תקופת הורביץ בכלכלה — כימעט לפני שהתחילה.

השר הורביץ (עם אשתו אורה)
„אכול ושתה כי מחר נמות!"

ביטחון

איזו מתחרת?

במדינה קיימים שני צבאות: צה"ל ויחידות גוש אמונים

מיבצעי־הראווה של „הרב" מאיר כהנא מילאו תפקיד חשוב לטובת גוש־אמונים: הם הסיחו את הדעת מן הגוש והיפנו אותה לעבר קבוצה קטנה של סקנדליסטים, ספק קנאים מטורפים, ספק רודפי־פירסומת ציניים.

השבוע העסיק „הרב" את המ־דינה. בצעד חסר־תקדים, הטילו עליו שילטונות־הביטחון מעצר מינהלי (ראה עמוד 17). בארץ הילכו שמועות־אימים על התוכניות הנוראות שהתכוונו אנשי הרב לבצע.

חסידי הרב קישטו את קירות הבתים בערים בכתובות־ענק, שבהן איימו לרצוח את ראשי מחנה־השלום.

כל זה היה טוב לאנשי הגוש. הם ירדו מהכותרות. בהשוואה לכהנא, הם נראו כאנשים סולידיים, אחראיים, המסתייגים אף מכהנא.

יחידות מיוחדות. אולם ידי־עה קטנה, שהופיעה השבוע, הח־זירה את חוש־המידה אל מקומו.

הידיעה גילתה את מדיניות צה"ל לגבי חיול אנשי הגוש בשטחים הכבושים. מכיוון שההתנחלויות של גוש־אמונים הן חלק ממערך ה־הגנה המרחבית (הגמ"ר), רוכזו חבריהן ביחידות מיוחדות. הם הוצאו מכל היחידות שבהן שירתו בעבר, אוחדו ביחידות מקומיות משלהם.

המשמעות של ידיעה זו מחרידה. בין השאר:

● מסתבר כי קיימות עתה בארץ יחידות צבאיות, על טהרת אנשי גוש־אמונים, בפקודת אנשים מ־שלהם.

● בידי יחידות אלה יש מצבו־רים של נשק חוקי, חלק ממחסן הנשק של צה"ל.

● יחידות אלה פועלות עתה בשטחים המוחזקים, מאיישות מח־סומים ועוסקות בפעולות־שיטור — כלומר, הן מופעלות נגד האוכלו־סיה הפלסטינית — אותה אוכלוסיה שהגוש שואף לגרשה מן הארץ.

תרשים להפיכה. הידיעה הדליקה אור אדום בחוגים רבים.

גוש־אמונים אינו תנועה דמו־קרטית, ואין הוא מקבל את מרות הממשלה והכנסת בעניינים הנראים לו כבגידה ביעדים הלאומיים. אחת המטרות המוצהרות שלו היא לבצע פעולות, חוקיות ובלתי־חוקיות, ש־יכריחו את הממשלה לפעול בניגוד לרצון הרוב הדמוקרטי במדינה. הוא מתנגד רשמית לשלום ה־ישראלי־מצרי וחותר להפרתו.

מה יעשו יחידות גוש־אמונים כאשר יקבלו ממנהיגיהן הפוליטיים פקודות הסותרות את פקודות ה־ממשלה החוקית, הנמסרות באמ־צעות שר־הביטחון והרמטכ"ל?

איך יפעלו יחידות אלה אם יחליט הרוב הדמוקרטי למסור את השלטון בידי ממשלה המורכבת, לדעת ה־גוש, מבוגדים?

כיצד ינהגו אם תחליט הממ־שלה החוקית לפרק התנחלויות בגדה, כפי שהחליטה לפרק את ההתנחלויות בפיתחת־רפיח?

ועוד לפני כן: מה יעשו ביום שיהיה צורך לבצע את הוראות חוזה־השלום בעיר ימית, בנאות־סיני ובשאר ישובי הפיתחה?

חסות הרמטכ"ל. אין תשובה בטוחה על שאלות מעין אלה. אך הפרטיים והפיכת צה"ל כגושא־הנשק הבלעדי במדינה — פורק על־ידי ממשלת־הליכוד.

בפעם הראשונה מאז קום המ־דינה, נוצרה בה עתה אפשרות של הפיכה מזויינת.

צה"ל

גז בעיניים

„לא קיבלתי מהמדינה דבר — מילבד עוני, קיפוח והתעללות," אומר סרבן גיוס מנס־ציונה

„שים עליך בגדי אסיר, ולא — תצא מכאן בעצמות שבורות," ציווה הקצין.

„אני מסרב," ענה האסיר.

„הקצין הורה לשני השוטרים להחזיק בידי, והתחיל לבעוט בי ברגליים ובבטן. השכיבו אותי על דבר אחד ברור: במדינה נוצר עתה מצב חדש.

הרמטכ"ל, רפאל איתן, אינו מסתיר את גישתו החיובית ביותר כלפי גוש־אמונים. התיאוריה שלו לגבי ההגנה המרחבית, שעליה הצהיר בשבועה בפרשת אילון־מורה, הביאה במישרין לחימוש הגוש בנשק חוקי. כך קם פוח, שאי־אפשר עוד להתעלם ממנו בכל חשבון מדיני וביטחוני.

במדינת ישראל קיימים עתה שני צבאות — צה"ל והצבא הפרטי של גוש־אמונים, נוסף על מחתרות מ־מחתרות שונות, המוקמות על־ידי קבוצות־שוליים מטורפות עוד יותר.

ההישג הגדול ביותר של דויד בן־גוריון — פירוק כל הצבאות כדי לאפשר לו לפעול באלימות גם כשלא מצא סיבה, היכה אותי הריצפה והיכו אותי במשך רבע שעה, עד שאיבדתי את ההכרה." זהו סיפורו של אלי אברהם על מה שעבר עליו בכלא 4.

לא מישפט. הסיבה שהבי־אה את אלי אברהם בן ה־22 לכלא הצבאי היא סירובו להתגייס ל־צה"ל. „הסירוב שלי לשרת איננו מצפוני או פוליטי," מספר המכו־נאי מנס־ציונה, שבמישפחתו שמו־נה אחים ואב נכה. „הסירוב שלי הוא מחאה של אחד מאלה שקוראי העיתונים מכנים 'בני שכבות ה־מצוקה', מבלי שיבינו את מש־מעות המילים, את העוני, הקיפוח."

בארבע השנים האחרונות מנהל אלי התכתבות אינטנסיבית עם שילטונות הצבא. בכל פעם שהוא מקבל צו־גיוס, הוא מודיע לאלתר על סירובו לשרת בצה"ל. במשך ארבע שנים הוזמן לוועדות רפו־איות למיניהן, והתוצאה חזרה על עצמה: דחיית שירות.

אלא שלפני שלושה חודשים השתנתה התמונה. „קראו לי לעוד ועדה. הייתי בחדר בדיוק חצי דקה, לא שאלו אותי אפילו שאלה אחת, מלבד פרטי האישיים, ואמרו לי, חכה בחוץ. כעבור דקה נתנו לי צו־גיוס," מספר אלי אברהם.

„אמרתי להם שאני לא מתכוון להתגייס, אבל חיילו אותי שלא בפני, וב־24 במארס הביאה אותי מישטרה אזרחית לצריפין, ומשם שלחו אותי למעצר בתל־השומר. אחרי שלושה ימים במעצר שלחו אותי להתחייל ולקחת מדים, אבל הלכתי הביתה. הייתי חודש בבית, וב־24 באפריל תפסו אותי לוכדי־עריקים. לקחו אותי למעצר בצריפין ומשם העבירו אותי, ללא מישפט, לכלא 4."

גז מדמיע. תיאוריו של אלי אברהם על עשרת הימים שבילה בכלא 4 נישמעים כלקוחים ממיטב ספרות הסטלאגים.

מספר אלי אברהם:

„אותו סגן שהיכה אותי, דחף אותי כל הזמן לבצע פרובוקציה כדי לאפשר לו לפעול באלימות. גם כשלא מצא סיבה, היכה אותי.

„אחרי ההפסקה במכות, בגלל הסירוב ללבוש בגדי אסיר, חזו הסגן עם השוטרים הצבאיים. „אתה מתלבש או שנרסק אותך," הוא אמר. ראיתי שיש לי עסק עם עבריין ולא עם אדם, והחלטתי לא להגיב בכלל. המכות והבעיטות חזרו על עצמן. הקצין הקפיד לב־עוט ולהכות אותי בבטן ובחלקים הבשריים של הרגליים, כדי לא לגרום לי לחבלה בעצמות או ל־סימנים ברורים.

אחרי סיבוב־המכות הזה הסתלק הקצין וחזר עם בקבוק של גז מד־מיע. הוא התיז לי גז בפנים, ה־עיניים צרבו לי וכמעט נחנקתי. ירד לי ריר מהפה ומהאף, והנ־המשיכו להכות אותי.

„בשלב הזה הם הצליחו לשבור אותי. שכבתי על הריצפה כמ־

(המשך בעמוד 24

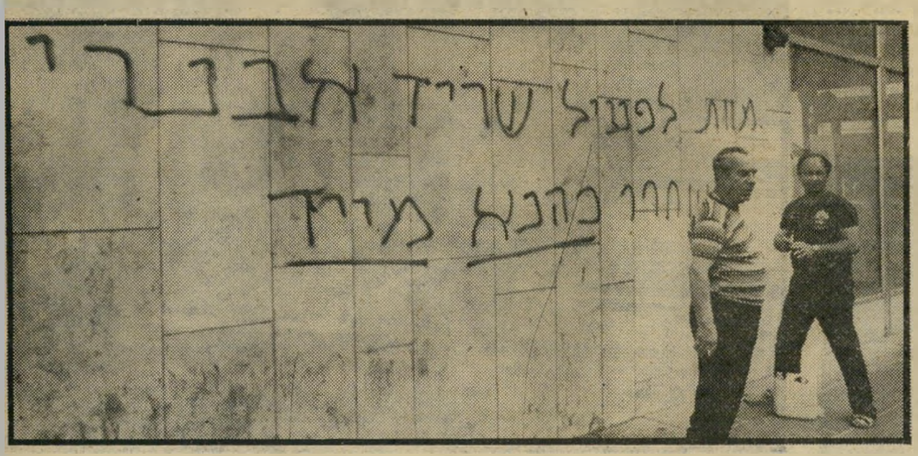

הכתובת על הקיר בדיזנגוף סנטר
„מוות לפעיל, שריד, אבנרי — שחררו כהנא מייד!"